

OLGA DŽUPPOVÁ

*Zelené
maky*

in Wien
Piano-forte-Fabrik

Zelené maky

Olga Džuppová

Prológ

Alena

Lubo, prečo si mi, môj milý, odišiel? Prežívam hrozné dni a teba nikde. Čo sa ma toľko vypyujú? Nič im nepoviem. Načo? Aby sa všetci dozvedeli o mojom ponížení? Nechcem! Zabudnem! Zlý, zlý sen! Budem mlčať a zabudnem.

Nič som netušila. Lubo, odišiel si do Afriky, nevravím, chýbal si mi. Vrhla som sa na učenie. Zamestnávali ma prednášky, semináre a odrazu som bola premiantka. Vždy pripravená, všetko naštudované, v nepokojných nociach som siahala za učebnicami. Navonok trpezlivá, čakala som. Opatrovala som tvoje listy, z ošúchaných som vedela naspamäť celé pasáže. Prešlo niekoľko mesiacov a správy od teba prestali prichádzať. Na niekoľko mojich naliehavých listov si nakoniec predsa odpovedal. Krátko. Doteraz si pamätám nezvyčajné oslovenie. „Alenka, nehnevaj sa, že nepíšem, som v teréne...“

Aká som ti Alenka? Odkedy už nie som tvoj Alík? List bol plný opisov, ale chýbalo v ňom to podstatné. Nikde som nenašla: „Moja, ľúbim ťa a chýbaš mi“, aj posledná veta z oficiálnym bozkávaním ti vyšla iba tak nasilu z pera. Zo slušnosti.

Tak som sa rozhodla. Čo tam po škole, skúšky si nejako poprekladám, ale nechcem stratiť manžela. Hej. Mám dvadsať a už som vydatá. Z lásky. Za pekného tmavovlasého chlapca. Za muža s hlavou plnou snov o cestách po svete, jeho predstavy o budúcnosti lietajú niekde medzi dobrodružstvami Hanzelku a Zikmunda v Afrike, a hranicou reality socialistického Československa. Ani neviem, ako som sa do jeho života zmestila aj ja. Nie sme spolu ešte ani rok a neuveriteľné sa stalo skutočnosťou. Môjho Ľuba pustili na zahraničnú služobnú cestu. Nešlo o obyčajnú prácu, ale o pomoc spriatelenej krajine v núdzi. So všetkým. S osobným nasadením aj skrytým nebezpečenstvom. A hlavne potrebovali odborníka. Tak si dostal možnosť aj keď si nebol straník. Odobrila ťa ako podniková, tak aj mestská organizácia komunistickej strany Československa..

Výhra môjho muža, Mozambik, rozľahlá africká krajina sa v čase jeho odchodu ešte nespamätala z nadšenia zo získania nezávislosti. Nezávislosť. Sloboda? Kdeže. Nové problémy.

Portugalci neboli dosť bohatí a tak nedokázali svojim kolóniám dať ani to, čo iní kolonizátori. V čase, keď tam šiel môj milý, ubehlo iba niekoľko rokov odo dňa, keď sa Portugalci museli rozhodnúť v priebehu niekoľkých hodín, či ostanú v neistej krajine, prakticky bez majetku, alebo sa vrátia do vzdialenej, pre mnohých neznámej, materskej domoviny. Strach prevládol a odišlo ich príliš veľa. Zobrali so sebou ako tak fungujúcu štátnu správu, vedomosti inžinierov a staviteľov, schopných majiteľov fariem. Zostávajúci - jedni v ošiali z oslobodenia, iní nešťastní zo straty blízkych, všetci rovnako sa dostávali stále viac a viac do područia silnejúceho Frelima. Ľudové hnutie najprv podporovali aj západné slobodné krajiny, a tak malo veľkú zásluhu na zvrhnutí koloniálnej nadvlády. No v rokoch, keď sa Ľubovi otvorili dvere do Afriky, už sa prejavila neschopnosť zvládnuť hospodárstvo krajiny. Farmy nedokázali zabrániť šíriacemu sa hladomoru. A najhoršie, k hladu a tropickým chorobám sa pridružilo násilie občianskej vojny. Zlé sedemdesiate roky.

Ibaže čo sme my, v našom nadšeneckom informačnom vákuu, vedeli o svete? Prakticky nič. Bezstarostne sme sa s mužom vrhli do dobrodružstva. Môj Ľubo za svojim snom a ja za láskou. Nezdá sa, že sme urobili dobre.

Ešte nedávno žiariaca aj keď už s vkrádajúcou sa nedôverou, ale túžbou po Ľubovi, naraz sedím ubolená, ledva vnímajúca skutočnosť na našom vyslanectve, okolo mňa vážne tváre, samý súcit, splašené pobehovanie...

Smrť našinca v cudzine je vážna vec. Ten našinec je vraj Ľubo. Môj manžel. Rozsekaný mačetou, pohodený medzi ostatnými v spálenej domorodej chatrči. Kdeže! Neverím, že zomrel. Nech mi nevravia také hlúposti! Kto vie, koho tam našli? Ľubo je našťastie pri nej, tej jeho krásnej mulatke. Tak, ako mi jeho neveru naznačil jeden z Nemcov. Mali tábor neďaleko neho, ešte žil, keď oni už evakovali.

Ľubo. Môj muž. Určite nebol v čase prepadu v tábore, ale tam niekde, ukrytý pred bojovníkmi vo vášni, ktorú som mu nevedela dať. Ja, so svojim chudým telom váhy Twiggy, no bez jej šarmu a nadania.

Načo som len za ním išla?! Všetko som pokazila. Ja hlúpa. Doletela som do Maputa, tvoja adresa v ruke, ibaže do Nampuly neletel nijaký spoj. Tých pár dolárov, čo som si načierno vybavila, som nechcela minúť na hotel. Kam som sa mala v neznámej krajine obrátiť?

Našla som si telefónnu búdku na letisku, no do požadovačného otvoru som nemala čo vložiť. Prístroj zaryto mlčal. Vyskúšala som zopár našich alumíniových mincí, s rachotom vypadli. Zavesila som slúchadlo späť na vidlicu a odstúpila som. Moje miesto hneď zaujal brčkavý černochoch. S túžbou som pozerala na jeho živú tvár sprevádzajúcu mimikou každé slovo letiace k adresátovi.

Zachytil môj pohľad, sklopila som oči, ale iba na chvíľu, nohy vrastené do zeme. Pochopil nemé žobranie. Zavesil, zašmátral vo vrecku a v ruke mi pristáli dve ťažké cudzokrajné mince. Ako sa na mňa usmial, keď som jachtavo poďakovala pár portugalskými slovami. Moje prvé zadost'učinenie, že som sa hneď po tvojom odchode vrhla na tú ťažkú reč. Všetko sa určite nakoniec skončí dobre.

Moja dlaň si vyskúšala prvý dotyk meticalu, pustila som peniaz do automatu a prístroj ožil. Našťastie som si zobrala kontakt na naše veľvyslanectvo. Rozhovor neprekypoval ochotou, trochu ma podozrievali, čo od nich chcem, ale nakoniec poslali po mňa auto. Vydýchla som si.

Celý dlhý let som si predstavovala scény plné lásky, ako vystúpim priamo do tvojho náručia.

Ani v najhoršom sne by mi neprišlo na um, že ma neprivítaš už na letisku.

Netrpezlivo som sa prechádzala okolo svojej batožiny, krok na jednu stranu, dva na druhú, bála som sa vzdialiť. Nadávala som si. Polohlasne. Mohla som aspoň vyčkať na tvoj list. Ved' si mi na posledný ani neodpovedal. Dostal si ho vôbec?

Chvíľa sa predlžovala na hodiny, teplo na mňa dorážalo, napriek neskorému popoludniu mi vlhlo podpazušie a na nose sa objavovala kvapka potu. Nielen z tepla. Čo keď nezbadám naše auto? Čo sa plaším? Aha! Tá šestotrojka, to musí byť ono. Skoro som sa potkla na vlastnom plecniaku, ktorý som strážila na zemi zovretými nohami.

„To ste vy, súdružka, vy ste to telefonovali?“ Neprijemná tvár kamenná neochotou mi nepridala na sebavedomí. Prikývla som, nechápal, že všetka moja batožina je starý plátenný plecniak.

Nedovolil mi sadnúť si k nemu, tak som zahanbená zatvorila predné dvere a usadila sa dozadu, kam mi zdanlivo úctivo umožnil vstúpiť. Oneskorené obavy mi zastrelili zmysly, videla som zvláštne budovy, černošky ovinuté farebným plátnom s nošami na hlave, oči zachytili obraz, no mozog ho neprijal.

Ujala sa ma súdružka veľvyslancova. Chladná, ale napočudovanie chápvavá. Krútila nado mnou hlavou, no pomohla.

Nechali ma u nich prespať a dokonca mi ponúkli, keďže viem pár slov po portugalsky, či neurobím sprievod nejakému kargu, ktoré posielali do Nampuly. Milí. Chceli mi pomôcť dostať sa k tebe. Jasné, že som ponuku prijala. Tak veľmi som ťa chcela vidieť! Aká som sa cítila dôležitá! Dievča z Československa, ledva doletelo do neznámej krajiny v Afrike a sprevádza náklad! Dôležitá. Trochu som sa obávala, ale sebavedomie z malého slovníčka v batohu prehlušilo kivičie pípanie. Ved' sa už len nejak dohovorím.

Raňajkovala som v kuchyni ambasády sama a skúšala si svoje znalosti na domorodom kuchárovi. Ktovie, či mi rozumel. Usmieval sa, na všetko prikyvoval, až kým ma odtiaľ nevyzdvihol šofér, Čech, môj známy z predošlého dňa. Nemohol mi zachmúrenosťou pokaziť náladu. Predsa len to bol našinec a mal ma na starosti. Od tej chvíle sa všetko sa odohrávalo pod jeho patronátom. Samu ma nechal až po nástupe do lietadla. Dovtedy ma strážil. Nevrlý, pozoroval každý môj pohyb. Tak som v tom teplom ráne prehnane starostlivo overovala, či sú naložené všetky debny s číslami podľa zoznamu, do ruksaku som pekne poskladala cedulku s menom príjemcu. Obzrela som sa, keď som nastupovala do kovového vtáka, ešte som videla jeho postavu v diaľke. Zamávala som mu, zdvihol na pozdrav ruku aj on. Premkli ma obavy, a mala som chuť na neho zavolať, nech ma počká, že nikam neletím, no černochoch v žiarivo bielej košeli a úzkej kravate už naťahoval ruku za mojou letenkou.

Usadená pri malom okrúhlym okienku som si ešte raz prezerala poklady v mojom ruksaku. Pas, nejaké peniaze a hlavne jeden z posledných listov od teba. S čitateľnou adresou odosielateľa.

Cesta začala romanticky. Exotickí pasažieri, všetci tmaví a hlavne muži. Uchvátil ma výhľad na cudziu krajinu, obrysy planín a hôr sa nestratili, ani keď sme vystúpili a už leteli vodorovne. Po mráčikoch nikde ani stopy.

Netrvalo dlho a stevard ma pozval do tesného kokpitu. To už naozaj moje nadšenie prehlušilo všetky pôvodné obavy z cesty. Pilotovali upravení muži z východného Nemecka, našinci, ktorí rozumeli, prečo nemám so sebou skoro nijaké peniaze. Okrem mňa jediní bieli na palube. Vtedy sa mi zišla školská nemčina. Príjemní spoločníci.

Trocha ma prehovárali, aby som sa vrátila s nimi späť do Maputa, že oblasť do ktorej sa chcem dostať, nie je bezpečná. Naozaj nie. Aj skupina ich rodákov, ktorá by mala pracovať blízko môjho Ľuba, má ozbrojenú ochranu a nie je isté, či ich nestiahnu z nebezpečného terénu späť do hlavného mesta. Usrkávala som si kávu z ich termosky a smiala som sa: Ozbrojení? Tak sa mi naozaj nemôže nič stať!“

Akí boli galantní! Niekde vzadu mi začal červík pochybnosti pripomínať našich drevárov, ktorých iba nedávno zajali v Angole. Ešte sa o nich nič nevedelo, ale prečo by im niekto niečo robil, veď šli iba pomáhať, mali tam tuším postaviť celulózku. Nie, určite to nebude také hrozné, to by ma naši z ambasády nikam nepustili.

Po prilete som odovzdala papiere k bedniam a čuduj sa svete, čakal ma gazík. S vysokým černochoom za volantom a zopár zle oblečenými tmavými pasažiermi. Už kamaráti piloti mi zabezpečili miesto v terénnom aute, ktoré smerovalo do oblasti, kde mal byť aj môj muž. Vtlačila som sa dozadu medzi náklad a tmavé nohy „brigádnikov“, nemala som veľa miesta, ale mohla som si vybrať? Hlupaňa. Ešte stále som sa mohla vrátiť! A mala.

Z cesty som dlho nevidela nič.

Auto drgalo, ja som tuhla pri každom nadhodení, muži okolo mňa sa zabávali, ako sa snažím, aby som sa o nich neopierala. Teplo mi vytiahlo pot z tela, miešal sa mi pri každom dotyku s neprijetným pachom natlačených chlapov. Pohľad mi zavadil o čosi, čo som doma videla iba ak v bojových filmoch. Za sedadlami ležali zbrane. Veľké. Asi samopaly. Až teraz som sa začala báť a nemala prečo. Tmavé kučeravé hlavy s blýskavými zubami sa hlasno dohovárali, kde tu na mňa niekto žmurkol, mykla som sa, keď sa predo mnou objavila tmavohnedá ruka, a zase som vyvolala bezprostredný smiech.

Zobrala som si ponúkanú veľkú oranžovú mandarínku a odrazu sa mi zdali všetci milí. Olúpala som ju, také veľké šťavnaté ovocie som ešte nevidela. Nedalo sa to porovnať s ničím, čo sa k nám dovážalo. Slinky mi tiekli, no ponúkla som mesiačky praskajúce od čerstvej šťavy. Zmizli mi z dlane, ostala iba sladké lepkavé kvapôčky, no hneď mi tam niekto vložil novú voňavú loptičku. Spoločné sústo ma k nim priblížilo. Nerozumeli sme si. Aspoň ja som im nerozumela ani slovo. Ale priateľský úsmev je všade rovnaký. Prestala som sa odťahovať, a už som nevníkala dotyky pevných nahých ramien na mojich **ako** za odporné.

Zaspala som?

Auto stálo, podopierajúce plecia sa odtiahli, otvorenými zadnými dverami sa vliat príjemne voňavý závan horúceho vzduchu.

Vyštverala som sa von aj ja. Rýchle som odvrátila hlavu, pri aute stála skupinka usilovne močiacych mužov. Mechúr mi šiel prasknúť. Prebehla som cez cestu, okamžite mi vysoké kožené topánky – pionierky objal jemný červený prach. Neodvážila som sa urobiť z vyjazdenej cesty do buše viac, než dva tri kroky a čupla som si. Nie, moji spolujazdci neboli džentlmeni. Obrátili sa, ako na povel, tvárou ku mne, smiali sa, ukazovali si na mňa, dokonca si jeden z nich aj kvokol, no tie zvuky čo vydával, našťastie zapadli v hurónskom smiechu. Blbá situácia. Ja so stiahnutými nohavicami, neposlúchli moje zúrivé gestá, ani im neprišlo na um, že by sa mali odvrátiť. Tak som zahanbená nakoniec vstala a nešikovne, ale rýchle som si ich natiahla. Vôbec sa mi nechcelo vrátiť medzi nich.

Chechtali sa, vycierali na mňa tie svoje biele zubiská, no napokon poslúchli šoféra a nasúkali sa

do auta.

Zvuk štartéra ma naozaj vyplašil. Čo mi ostávalo, prebehla som hrboľatou vyjazdenou cestou a vtisla sa opäť do úzkej štrbinky, na vydratom sedadle.

Chvíľu som sa durdila, ich gestá mi pripadali obscénne a urážala ma ich dobrá nálada.

Ponúknuté ovocie z hnedej dlane opäť narovnilo vzťahy v kabíne. Aspoň na chvíľu mi uhasilo smäd a hanba sa stratila. Čo tam po neprijemnosti, veď ma z nich nik nepozná. Nakoniec som sa na nich usmievala aj ja, pokojná rozdrnaná atmosféra mi nakoniec zatvorila viečka.

Prebudilo ma náhle trhnutie, auto zastalo, neočakávaný pohyb nás premiešal, veselosť sa stratila v napätých tvárach. Hlasné výkriky, muži sa tvrdo dobíjali späť na miesto a vyberali spoza sedadiel samopaly.

Skoro priatelia sa zmenili na neznámych a nebezpečných chlapov.

Ostala som sama, skrčila som sa na sedadle, ochromená strachom z rachotiacich výstrelov, sprevádzaných neľudskými výkrikmi. Zapchávala som si uši, neutlmili mužský čudný nárek. Salvy sa zmenili na zopár ojedinelých rán sprevádzaných nervóznymi nezrozumiteľnými hlasnými povelmi.

Aj cez zavreté viečka som rozoznala, že sa otvor dverí zatienil. Pohľad cez škáru mihalnic sa mi stretol s guľatými čiernymi očami neznámeho chlapa. Na zlomok sekundy ma oklamala jeho polodetská tvár. Vtlačená do kúta na sedadle som ešte nestihla urobiť ústretový pohyb, keď liezol dnu. Ani nevošiel celkom, iba do pol tela, natiahol ruku a začal ma vyťahovať z auta. Za nohu, ako nejaké zviera. Držala som sa sedadla, ale bol silný. Dlane som si oškierala o podlahu gazíka, zbytočne. Jednoducho mnou šklbol a surovo ma nechal padnúť na zem. Udrela som si bolestivo chrbát, ležala som so zdvihnutou nohou, ešte stále mi ju zvieral nad členkom. Nekričala som. Ochrvnutá strachom som trpne ostala v ponížujúcej polohe nespúšťajúc oči z jeho tváre.

Naliehavo reval, bokom, niekam povedľa mňa, črty sa mu roztáhovali do veselej grimasy, a myksľoval mnou ako víťaznou trofejou. Ťahal ma v červenom prachu, ako keby som nemala kosti. Konečne ma pustil.

Periférne som zbadala približujúce sa tmavé nohy, ďalšie a ešte, obrátila som sa na štyri a ešte tak, na kolenách som sa rozbehla preč. Narazila som do ležiaceho tela, až teraz som začala kričať, no vlastne z úst mi vychádzal len tenký smiešny zvuk, vstala som a pochopila spúšť okolo mňa. Krv, rozstrieľané pokrútené telá mojich spoločníkov. Neurobila som už ani krok a chytili ma.

Tvár tohto muža nemala ani známky veselosti, jednoducho ma drgal, kým som opäť nepadla, teraz do neznámo voňavej zaprášenej zelene. Obrátil ma na chrbát, priklákol mi brucho, samopal ležal už vedľa neho. Zdalo sa mu, alebo som naozaj natiahla ruku smerom k zbrani? Ešte ma nikto v živote tak neudrel. Čierna špinavá ruka sa zovrela tesne pri mojich očiach, nebola som pripravená, hlava dostala druhý úder z tvrdej zeme, ostrá bolesť mi rozkmitala tmú v lebke. Rukami v polohe utrpení ukrižovaného som nevládala pohnúť. Ani keď mi nejakým nožom trhal nohavice. Prižmúrila som oči, bála som sa ceknúť, zjojkla som pri tvrdom boľavom náraze, zúfalo som zavrela oči, hrýzla som si pery do krvi, vnímala som iba nárazy do rozboľaveného tela. Odvrátila som hlavu, konečne sa zo mňa zošuchol. Chcela som sa obrátiť nabok, cítila som horúce lepkavé stehná, no ten ďalší bol veľmi silný, prikovala ma jeho váha a ostrá bolesť spojená s jeho chripotom mi vytrhli z pľúc zúfalý výkrik. Neprekážal nikomu.

Slzy mi tiekli, plač nahradili nesúrodé ostré výkriky. Tento surovec nebol posledný. Prestala som vnímať. Červená hmla rozbitého obočia sa spojila s milosrdným bezvedomím...

„Čo je? Au, to bolí, nechajte ma...“

„Versteht sie jemand ? Kss, kss, leise, es ist schon gut, alles ist gut.“

Otvorila som oči, vlastne iba ako tak sa mi podarilo pootvoriť jedno, nado mnou sa skláňal chudý blondiak, modré oči sa usmiali priamo do mojich boľavých.

„Alles ist schon gut, sie sind in der Sicherheit...“

Hm, vraj som v bezpečí... opäť som stratila vedomie.

Prebrala som sa na drganie, juj, každé nadhodenie mi vrážalo dýku do boľavého tela. Opäť sa ozvala nemčina, vlhká košeľa, v ktorej som bola zavinutá, chladila. Pootvorila som ústa, tenký kvapkajúci pramienok mi vliadol do nich trocha letnej vody. Prehltla som, chcela som sa usmiať, no dopraskané vysušené pery odmietali poslušnosť.

Opäť ten blondiak – toho som už videla. Nakláňa sa nado mnou, pomaly, ako dieťaťu slabikuje nemeckú otázku. Prikývnem. Skôr mihalnicami ako pohybom, ale hej, rozumiem mu.

Nadšené mužské hlasy. Kto som, prečo som... a čo aj viem čo všetko sa ma mal môj dobrodinec opýtať. Ešte, že som bola na strednej celkom dobrá v nemčine.

Chcela som hovoriť, hrdlo neposlúchalo a pripuchnuté pery praskali boľavými rankami.

Strácala som vedomie? Rozkašľala som sa, ostrý alkohol mi vnikol do pľúc, nadvihol ma z ležiacej polohy, lapanie po dychu prehlušilo bolesť, vyslobodila som si ruku z chladivého plátna a pritisla si ju späť od slnka a horúcu na ústa. Vďaka som prijala ponúkanú vodu.

Hlavu som mala odrazu celkom čistú, ibaže som si zbytočne namýšľala, ako viem po nemecky. Ledva ledva som dokázala odpovedať na zvedavé otázky, pričasto som neurčito kývala plecom, no pochopili kto som. Vedeli o mne – určite od Ľuba. Toto bola skupina o ktorej mi rozprávali letci – naozaj ich odvolali z terénu a vracajú sa do Maputa.

Kde je Ľubo? Prečo ho nezobrali so sebou, keď tu vyčíňa Bandos armados?

Rozhovorili sa. Naschvál rýchle, ale ó nie, zbytočne sa tváril, že vravel niečo iné. Toľko po nemecky predsa rozumiem! Ľubo nebol v tábore, ale u nejakej mulatky? Vraj ho nevedeli nájsť, keď odchádzali. Dobré som pochopila! Čert ho ber, on sa nestratí, len nech ma tu nenechajú!

Prvá kapitola

Irenka

Roky preleteli, hrozné spomienky ostali vtačené do boľavej hrčky v kútiku duši, dostala som za ne dar, počerné dievčatko. Moje krásne dievčatko. Karamelové s bujnou šticou tvrdých kaderí a aké elegantné! Aj chodí akoby tancovala.

A veru moja malá je múdra.

Začala som ju učiť už ako škôlkarku po nemecky, len tak večer v posteli namiesto rozprávky a bist'u, tie drobné hry z veľkej farebnej knihy zvládala skôr ako ja. Nadaná na hudbu, všetkých

v škôlke prekvapovala ako bystro lietajú jej malé prsty po klávesnici. Tak som ju dala na klavír. Nie, vôbec nie priskoro. Jej učiteľka bola mojou malou Irenkou nadšená. Všetko šlo ako po masle, až do dňa, keď raz ráno odmietla ísť do škôlky. Nepomohol krik, dostala aj po zadku, potom z nej uplakanej vyšlo: „Nie, nepôjdem, sú zlí. Vraj som najdúch, taká cigaňa!“ Ruka mi vyletela k srdcu, pomaly som sa nadýchla trasľavým hrdlom. Prvá prišla ľútosť. „Ako? Veď je to hlúposť! Si moja, nevieš?“ Zobrala som ju na ruky, oči mi blúdili okolo, akoby mi známe prostredie mohlo pomôcť. Postavila som ju až pred veľkým zrkadlom v spálni. „Pozri Irča, nesmokli, pozri sa na nás. Nevidíš ako sa podobáme?“ „Ale ty nemáš také kučeravé vlasy!“ „Čo by nie, no sťahujem si ich do drdola.“ „Ukáž!“

Vytiahla som si z gumičky pramienok a ako zázrakom sa mierne zvlnil. Malá vážne prikývla. „Pozri na obočie, to máme úplne rovnaké, iba ja ho mám nejaké svetlé. Také ako múka.“ Konečne sa mi Irča usmiala. Vieš ty čo? Nevšímaj si tie bledule. Si krásna a som na teba veľmi pyšná. A keď chceš, ukážem ti tvoje fotky. Večer vytiahnem zo skrine album a znova si ich popozeráme. Dobré?“ Pritúlila sa ku mne. To mala vždy rada, prezerat' si staré spomienky. Dedka, babku, všetky obrázky mŕtveho manžela som dávno odstránila. Načo jatriť detskú zvedavosť. Príde čas a nejakú jej už poviem pravdu.

A potom mi prišla na um spásna myšlienka. „Irča moja, vydrž. Onedlho budú prázdniny a do školy ťa zapíšeme do Trnavy.“ Neviem prečo to zabralo, ale malá sa dala obliecť a odviedla som ju do škôlky. Cestou sa mi rozdrkotali zuby od zlosti. Ovládla som sa, kým sa za malou nezavreli dvere, no potom sa oborila na jej učiteľku. Vykrikovala som, no musela som vyzerat' nepričítne, lebo ma iba vtiahla do jedálne, vtlačila na detskú stoličku a drmolila ospravedlnenia. Až som sa nakoniec upokojila. Aj som sa hanbila, ale na moju malú nik nebude len tak pokrikovat'.

Tak som dostala Irenku ku mne do Trnavy. Spolu sme chodili ráno, aj popoludní domov. Ordinujem neďaleko jej školy, aj pedagógovia majú boľavé zuby, tak som ju mala pod kontrolou.

Našla som jej súkromnú učiteľku nemčiny. Samozrejme uznala, že patrí medzi pokročilých. Škola, nemčina, klavír, Irča sa nemala čas flákať.

Sebavedomie jej narástlo, ja som sa už dávno upokojila. Do puberty. Moje malé dievčatko vyrástlo, odrazu mala veľa kamarátov, samozrejme, chlapcov. Pekné obdobie.

Iba keď som ju raz náhodou uvidela medzi spolužiakmi, až ma myklo. Tá nádherná žena s postavou gazely medzi nich nepatrila. Vysoká, s rozhojdanou korunou kučeravých vlasov, každý krok zmyselný výkrik.

Pane Bože! Tak som sa zľakla, najradšej by som ju ostrihala a zamkla doma. Začala som sa o ňu báť. V najhoršom čase. Ona sa chcela zabávať, ja som ju zahrňovala povinnosťami. A padla kosa na kameň.

Obrátila sa proti mne. Pri najmenšej pripomienke mi vyhadzovala na oči, ako som sa spustila

s nejakým Kubáncom. Nuž, tak mi treba, veď som ju klamala! Ako jej povedať pravdu? Nedalo sa. Tak som zneužívala jej lásku ku klavíru. K nemu sa hrnula sama. Nestačilo, že som ju pretlačila, ešte primladú na konzervatórium, dostávala aj osobné hodiny. Veď som na to mala. Nie? Tak mojej pubertiačke neostávala ani minúta voľna. A predsa som ju neustrážila.

Dozneli posledné tóny klavíra.

Ticho zložila ruky do lona a po krátkej pauze vstala, pôvabne sa uklonila. Zahmlili sa mi oči. Presne takto si d'akovný pohyb nacvičovala pred zrkadlom.

Ešte raz rozhojdala širokú sukňu a vedomá si svojho pôvabu odišla za búrlivého potlesku.

Profesorka ju hneď poslala späť pred vybrané auditórium. Potlesk ožil.

Klaňala sa, a kochala v obdivnom geste vysokého muža, jej milého. Ledva čakala, kedy bude po formalitách jej absolventského koncertu a vybehla na chodbu.

Jasné, že som k nej pribehla prvá. Usmiata, oči rozligotané hrdými slzami. Nechala sa objasť, aj pohojdať v náručí.

„Irenka moja, už to máš aj na papieri, tvoj sen sa splnil, si klaviristka.“

Nepokračovala som. Irena sa aj tak už vyťahovala z objatia, a jej roztancované kroky smerovali k vysokému starodávnomu na bielo natretému oknu. Vlastne sa vrhla do náručia vysokého muža. Krásny pár. Pôvabná mulatka v slávnostných šatách a sebavedomý muž v obleku.

Irena dvíhala ústa v ústrety svojmu milému, on nereagoval obvyklým pohladením perami, cítila, ako sa díva niekam za ňu.

Pootočila hlavou a samozrejme. Išla k nim jej mama, čelo zamračené pery pevne zovreté do úzkej čiarky.

Nie, Irena nemohla pripustiť, aby ju znemožňovala pred jeho očami.

Vyšmykla sa mu z rúk, vyšla jej oproti.

„Čo je? Čo sa ti zase nepáči? To mi už naozaj nik nesmie ani gratulovať?“

Zastavil ma nenávistný pohľad. Nevládala som otvoriť ústa, ledva som sa dostala z budovy.

Ruka mi vyletela k hrudi, len sa nerozplakať!

Možno by som aj kričala od bôľu, našťastie sa ozval známy hlas: „No pod' Alena, nebudeme tu vystávať, tvoja malá sa určite zdrží.“

Vďačne som sa oprela o ponúknuté rameno. Starý kamarát si nechcel nechať ujst' Irenkin absolventský koncert. Spolužiak z vysokej, dnes už primár v Trnave.

Dobre, že ma priviezol. Nevládala by som šoférovať. Doznieval vo mne nepríjemný šok.

Irenka sa už dávno menila, no ešte nikdy, naozaj nikdy sa takto na mňa nepozrela. Prisadla som si k šoférovi, tuho som stisla viečka, chvíľu som tlačila slzy späť, nerušil ma, ale ani nenaštartoval. Asi videl tú strašnú scénu.

„Bože, prečo je len tá moja malá taká spurná! Keby si našla niekoho primeraného, ale prilepiť sa na nejakého dospeláka!“

„Alena, musíš si zvyknúť, že Irenka je dospelá a páči sa mužom.“

„Nič nechápeš! Ja nežiarim, iba, no bojím sa o ňu. Kto vie, čo sa všetko nájde v jej génoch?!“ Zasekla som sa ako toľkokrát, keď sa myšlienky dotkli boľavej jazvy v duši.

Cítila som, ako sa na mňa zahľadel, konečne sa rozozvučal motor. Hustnúcu tmu prerážali

reflektory. Zatvorila som oči. Akési unavené a opuchnuté zadržíavanými slzami.

Mlčanie v kabíne ma zabíjalo neúprimnosťou. Chvíľa, keď by som sa mala tešiť, že Irenka má v rukách svoj chlieb, hustla do starej boľavej spomienky.

„Neviem, vôbec neviem, kto je jej otec,“ je to možné, naozaj zazneli v kabíne nahlas moje slová? Stokrát opakované trápenie sa predralo von samo. Pálenie v očiach sa prelialo do slaných potôčkov. Odvrátila som hlavu k tmavému bočnému okienku, prstami som si zovrela sklonené čelo.

Auto ešte chvíľu priadlo rovnakú melódiu, spomalilo, zastalo pri krajnici.

„Alenka, neboj sa, veď tí študenti z Kuby neboli zlí chlapci.“

„Akí Kubánci,“ prudko som sa k nemu obrátila, „kdeže Kubánci! To je niektorý z tých sviniarov z Mozambiku! Nerozumieš? Znásilňovali ma, až...“ to už som sa rozplakala čudne vzlykavým usedavým plačom. Krútila som hlavou, búchala si päšťou do dlane, nevedela som sa ovládnuť. Všetko sa mi znovu vrátilo, vybičovalo obavami o Irenku.

Zľakol sa. Zmeravel, naozaj nerozumel. Súcit mu zdvihol rameno, pritlačil si ma tak, ako mu dovoľoval priestor za volantom, rozplakanú k sebe. Neodtiahla som sa, narastajúca hystéria prešla do štikania. Pol hodina ticha.

„Chceš o tom hovoriť?“

Prikývla som, odtiahla sa a slová pomaly prebýjali ticho. Koľko bolesti, strachu a neistoty rokov sa môže vyjadriť zopár stručnými vetami?!

„Nevedela som čo robiť, preto tá hra na Kubáncov.“

Dokázal vložiť do hlasu náznak úsmevu. „Aj mňa si presvedčila.“

„No povedz, mohla som sa vytasíť s pravdou?“

Konečne som sa na neho pozrela. Mierne pokýval hlavou. „Nie. Myslím, že si to narafičila dobre. Aj pre Irenku,“ po malej odmlke pokračoval, „možno má v sebe trocha divej krvi, no keby vedela pravdu, tak ju už dávno neudržiš.“

„Preto sa o ňu tak bojím a už nič nezmôžem. Asi jej chýba otec, keď sa tak upla na starého chlapa.“

„Starého?“

„A nie? Ona má ledva osemnásť a on...“

Auto sa pomaly rozbehlo, doviezlo ma až pred dom. Rýchly pohľad na tmavé okná pritakal obave, že Irena sa ešte niekde tára.

Upokojená som rada prijala pozvanie, aby sme zašli do kaviarne na pohárik, veď treba osláviť dcérin úspech.

Neustrážila som moje dievčatko.

Zmaturovala, na konzervatóriu predviedla nádherný záverečný koncert a ušla mi. Len tak.

Skoro som sa zbláznila od strachu, no našťastie som našla v jej izbe cedulku. Nie list, iba taký papier vytrhnutý z notesa.

„Mami, budem hrať vo filharmónii. Išla som s Jojom. Ozvem sa. Irena.“

Bum. Nič viac. Jojo?! Kto to pre pána Boha je? Ten údajne skvelý huslista, tridsiatnik, kvôli ktorému sme sa hádali? Kde ho mám hľadať? Vo filharmónii? Pôjdem sa opýtať, na nejakého Joja?

Čo som mala robiť. Nič. Vrhla som sa do práce a čakala som na moju tvrdohlavú, kedy sa vráti. To nemohlo skončiť dobre. Modlila som sa. Každý večer. Aj hocikedy cez deň. Len nech sa mi to moje dievča nezlumpáči!